

You have downloaded a document from

The Central and Eastern European Online Library

The joined archive of hundreds of Central-, East- and South-East-European publishers,
research institutes, and various content providers

Source: Библиотека

Library

Location: Bulgaria

Author(s): Dzheni Ivanova

Title: Хайдутски прояви по време на война

Haydut activities during war

Issue: 5/2016

Citation style: Dzheni Ivanova. "Хайдутски прояви по време на война". Библиотека 5:47-61.

<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=612275>

османската армия и развива успешно своето настъпление във вътрешността на Балканския полуостров. Европейските армии превземат важни балкански крепости – Белград, Ниш, Видин и други, в края на 80-те години на XVII в.³ Военните действия се пренасят все по-навътре в европейските провинции на Османската империя, обитавани от разнообразни в етнически и конфесионален аспект подиници, които са засегнати от проявленията на войната.

Събитията, породени от военнополитическата ситуация, поставят населението от българските земи в османския тил по време на конфликта. Затова е интересно и важно да се проследи активността и действията на тази част от обществото на мюсюлманската държава в условията на военния конфликт. Целта на изложението е да анализира един разказ, в който участват представители на балканското население, от историческото съчинение на Силяхдар Мехмед ага. Става дума за историята на един хайдушки водач и акцията, която той осъществява съвместно с отряд от хабсбургската армия. Този епизод дава възможност да бъдат направени някои хипотези за позициите на немюсюлманското население, по-точно онази част от него, която е извън закона – хайдутите. Тяхното поведение се определя от политическия конфликт, развил се на Балканите през 80-те години на XVII в. За анализа и датирането на епизода за хайдушкото нападение над Кюстендил ще бъдат използвани едно кратко споменаване за съдбата на хайдутината от същото историческо съчинение, както и допълнителни сведения от извори от епохата, предоставящи пряка или косвена информация за съответното събитие.

Обстановката в Югоизточна Европа през втората половина на XVII в. е представена от различни източници на информация – европейски и османски наративи, документи на държавните канцеларии на отделните страни, взели участие във войната, междудържавни актове, документи на католическите общности на Балканите, приписки, летописни бележки, народния епос и др.

Най-обилният изворов материал, с който науката разполага за явлението хайдутство, са документите от епохата на османската власт на Балканите. Те са писани от османски служители и отразяват позициите на управляващите, затова дават най-много информация за мерките, които предприема властта, за да се справи с разбойническите прояви.⁴

Произведенията на османотурската наративна книжнина са съществен и интересен източник на сведения за историята на военния конфликт между Османската империя и Свещената лига. В българската историография те са по-слабо познати и частично изследвани сред изворите от епохата. За представянето, анализа и датирането на сведенията на османския историк Силяхдар, за което ще стане дума, тук ще бъдат използвани едно кратко споменаване за съдбата на хайдутината от същото историче-

und Halbmond. Erscheinungsjahr 1683. Übersetzt und bearbeitet von Peter und Gertraud Broucek. Graz: Styria, 1982.

³ Hammer, J. Цит. съч., с. 499–545; Първев, Иван. Балканите между две империи. Хабсбургската монархия и Османската империя (1683–1739). София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 1997, с. 81–123.

⁴ Матковски, Александар. Отпорот во Македонија во време на турско владеење. т. 3. Скопје: Мисла, с. 16–17.